

5. 3. 2017 Nižbor – Stradonice - keltské oppidum – s blouděním cca 12 km

Letos nám naše výlety překazila velká nemocnost hned kolem vánoc a pak velká zima, sníh a mrazy. Konečně to ale vypadá, že nastalo jaro, a tak i my vyrazily na náš první „turisták“. Cíl je nedaleko Berouna - Nižbor - bývalá Nová Huť.

Parkujeme hned za Novohuťským mostem. Hned naproti je prodejna Coops a kousíček nad ní základní škola a turistický rozcestník. Pouštíme se po červeno-bíle značené naučné stezce, která nás má provést skrz největší keltské oppidum v Evropě.

Jdeme nejprve spodní částí Nižboru a pomalu se dostáváme do údolí Habrového potoka. A je nejvyšší čas si něco povědět o Nižboru.

Nižbor se nachází v Křivoklátské vrchovině, která má velmi členitý a rozmanitý povrch. Krátké hřebety se tu střídají s hlubokými údolími potoků. Leží severozápadně od Berouna v údolí řeky Berounky.

Řeka Berounka byla už od pradávna přirozenou vodní tepnou, podél níž žili lidé. Archeologické nálezy říkají, že Nižbor byl osídlen v době bronzové, možná dokonce už dříve. Důležité věci se tu ale začaly odehrávat až mnohem později. Za vše mohli Keltové, kteří se

zde usídlili zhruba kolem roku 500 před naším letopočtem a vytvořili zde slavné stradonické hradiště.

Pro celou oblast to znamenalo obrovský civilizační skok. Keltové totiž přinesli řadu novinek, přinesli řemesla i umění zpracovávat dosud neznámé materiály. Začali razit první mince, používali hrnčířský kruh, dali základy lékařství nebo třeba astronomii či písmu. Podle kmene Bójů dostaly Čechy svůj název Bohemia.

Nižborsko je stále velkou neznámou, archeologům se zatím zřejmě podařilo odhalit jen zlomky dávných civilizací. Konec té keltské přišel na přelomu století, kdy do země začaly pronikat germánské kmeny na mnohem nižší civilizační úrovni. Keltové však proti hordám neměli nárok a ti, kdo přežili, pravděpodobně postupně splynuli s nájezdníky.

Území hrálo velkou roli i v období středověku. Jasnou dominantou byl hrad Křivoklát, ale panovníkovu moc zajišťovaly i další hrádky. Mezi nimi byl i Nižbor - o hradu a nynějším zámku si povíme něco později.

V roce 1512 vznikla pod Nižborem železná huť a pomalu začala vznikat dnešní obec. Provoz hutě totiž potřeboval řadu lidí. Sice přišli zejména z Německa, ale velmi rychle zapadli.

Huť však nepřinášela jen obživu zdejšímu lidem. Roku 1808 se stala příčinou velkého požáru, který strávil velkou část obce. Po revoluci, která v roce 1848 zasáhla celou Evropu, přestala být obec součástí křivoklátského panství. V té době už v dnešním Nižboru žilo přes tisíc obyvatel a pokračoval masivní rozvoj.

Obec se však částečně vylidnila po roce 1875, kdy velká povodeň nejenže patnáct lidí zabila, ale také znamenala zánik v té době už zastaralé huti.

Menšího počtu obyvatel, a tím pádem většího klidu začali využívat rekreanti. Zejména z Prahy sem mířila řada turistů a lidí toužících po odpočinku. To se děje prakticky dodnes.

Hospodářské oživení znovu začalo po roce 1903, kdy Antonín Rüchl ze známého sklářského rodu založil na levém břehu Berounky velkou moderní sklárnu. Pro nové dělníky pak vystavěl kolonii dělnických domků.

Během první světové války obec strádala, jídla nebylo nadbytek a dokonce zde byl zřízen vojenský lazaret. Krátce po osvobození vesnice získala současný název Nižbor, o pár let později se stala součástí Berounska.

Nižbor je dnes moderní obcí a jeho okolí rájem houbařů. Lesem můžete chodit hodiny, a když máte štěstí, nepotkáte ani človíčka.

Rády bychom se podívaly do sklárny, ale tak, jestli bude trocha času, objednáme prohlídku. Jdeme spodní částí Nižboru – tedy pod zámek. Míjíme i tuto nádherně upravenou roubenku s číslem popisným 100

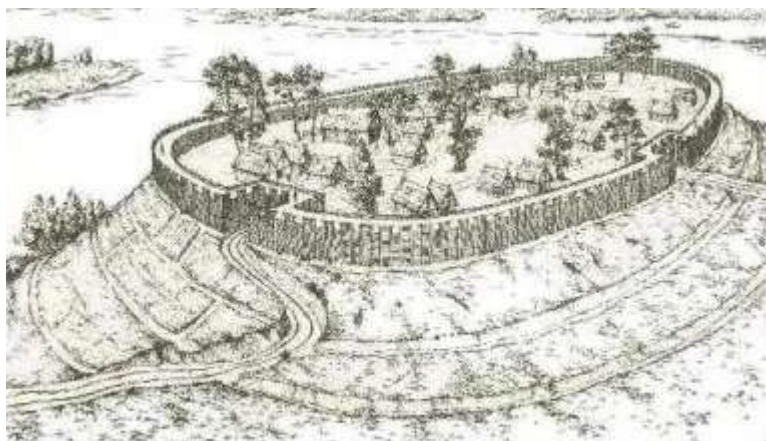
Stále postupujeme po polní či lesní cestě podél potoka. Jsou zde mokřady a hodně větších či menších rybníků.

Naučná stezka je značena červeno-bílým psaníčkem -, bohužel ne vždy dostatečně a občas velmi zavádějícím způsobem. Zvláště cesta k nejvyššímu bodu hradiště není vůbec jasná. Rozhodovaly jsme se několikrát, kterou stezku zvolit – no nakonec vyhrála jasně značená žlutá. ALE – víme, že bloudíme. Žlutá nás sice vyvedla na vrchol, ale již další hory.

Pocitově víme, že se musíme vrátit zpět k Nižboru – vydáme se tedy lesní cestou. Naštěstí se v lese těží dříví. Muži nás navigují na správný směr. Takže asi po půl hodince chůze jsme u vojenského objektu u kterého víme, že se máme vydat vlevo.

Pozvolna klesáme krásnou lesní cestou a zanedlouho se před námi otevře krajina – a hurááá – na protější straně konečně vidíme kříž a to je znamení, že jsme u oppida.

Cestu si krátíme přes uschlé pole a po chvíli jsme u první naučné tabule. Celkem je zde umístěno šest naučných tabulí. Ty nás informují o historii oppida a keltského národa, nalezených předmětech, archeologickém průzkumu a nálezech na tomto území.

Rozloha oppida činila asi 90 ha. Na vrcholu, kde bývala akropole je zasazen kříž. Ten označuje místo, kde byl keltský poklad v roce 1877 nalezen. Kříž byl několikrát vandaly poničen.

Celé oppidum je dobře označeno, takže máme docela slušnou představu, jak to zde asi vypadalo.

Víme, že se jedná o památné místo české zlaté horečky, vydrancované památek chtivými “zlatokopy” do posledního zrníčka. Některé předměty, které zde byly nalezeny, jsou k vidění v muzeích. Byly to mince z různých koutů Evropy, mezi nimiž jsou unikátem například ty ze severní Afriky. Jejich nález dokládá, že toto hradiště bylo ve své době významným centrem, kam si pravděpodobně našli cestu i obchodníci opravdu zdaleka. Mimo mince se zde našly i zbytky nádob a keramiky, kovářské výrobky a dokonce rámečky voskových tabulek a psací rydla. Nu, nebyli naši předkové neuvěřitelní?

Projdeme si naučné tabule a jdeme do Stradonic – tedy části městečka Nižbor. Zde bychom se rády najedly, ale bohužel – restaurace není na naší trase a je dost vzálená. A my jsme již místo plánovaných cca šesti kilometrů, nachodily alespoň 11! A to nejsme ještě v cíli.

Pomalu docházíme – nyní již bezpečně a po silnici, kudy vede nyní dobře značená trasa – opět do Nižboru. Vpadneme do první restaurace - a to je U lípy na malém náměstíčku.

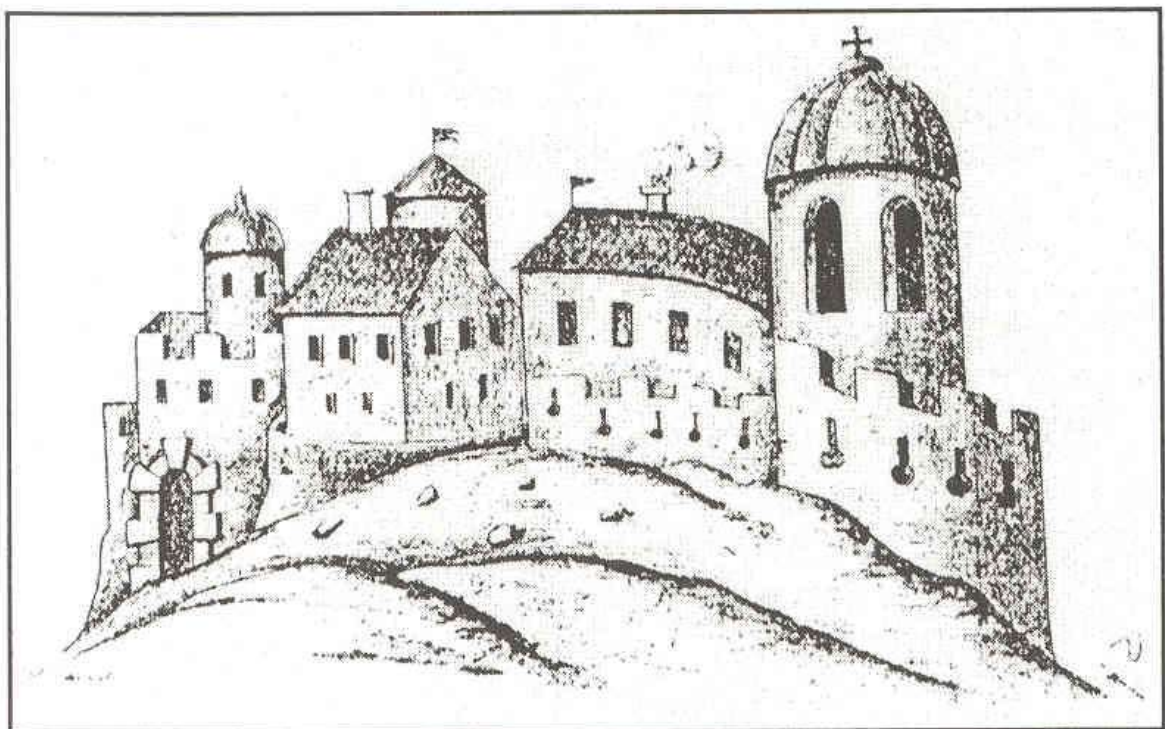
Je to zde sice dost zakouřené. Ale už toho máme pro dnešek dost. Nesmíme zapomenout, že nejsme po zimě a nemocech zas tak v kondici! Dáme dětskou porci smažou a celkem dobré pivo.

Jsem sice ostudy. Ale na zámek si již dojedeme autíčkem. Parkujeme hned před zámkem.

Původně gotický hrad založil král Přemysl Otakar II. Kdysi se nazýval Miesenburg, to znamená Hrad nad Mží, neboť řeka Berounka se jmenovala až do 17. století Mže.

První zmínka pochází z roku 1265. Výstavba byla dokončena za Václava II, který zde často pobýval. Za vlády Karla IV patřil mezi 14 nezcizitelných královských hradů. Po roce 1341 zde žil Karlův mladší bratr Jan Jindřich. Od dob krále Václava IV byl často zastavován a jeho technický stav se zhoršoval. Hrad byl nějakou dobu v majetku Kapounů ze Svojkova. Na začátku 16. století získal hrad šlechtický rod Ottů z Losu, kteří ho po roce 1548 výrazně

přestavěli. Z královského držení byl vyjmut až roku 1601 a byl přestavěn na renesanční zámek.

Za třicetileté války byl poškozen. Významných rodem, který od roku 1685 vlastnil Nižbor a také nedaleký Křivoklát, byli Valdštejnové.

Posledními šlechtickými majiteli byli od roku 1756 Fürstenbergerové, kteří zámek vlastnili do roku 19259. Za nich byla v prvním patře zřízena knihovna kněžny Leontýny, která čítala 5000 svazků. Od konce 40. let 20. století byly na zámku byty. Zdevastovaný objekt zakoupila roku 1997 do svého vlastnictví obec Nižbor.

Počátkem nového tisíciletí prošel zámek rekonstrukcí v hodnotě 14 milionů Kč uvolněných z prostředků kraje. Ze stejného zdroje byla v rámci mezinárodního projektu Keltská Evropa vybudována v prosinci 2003 muldimediální expozice.

V zámku je dnes umístěno Informační centrum keltské kultury, které je možné navštívit od

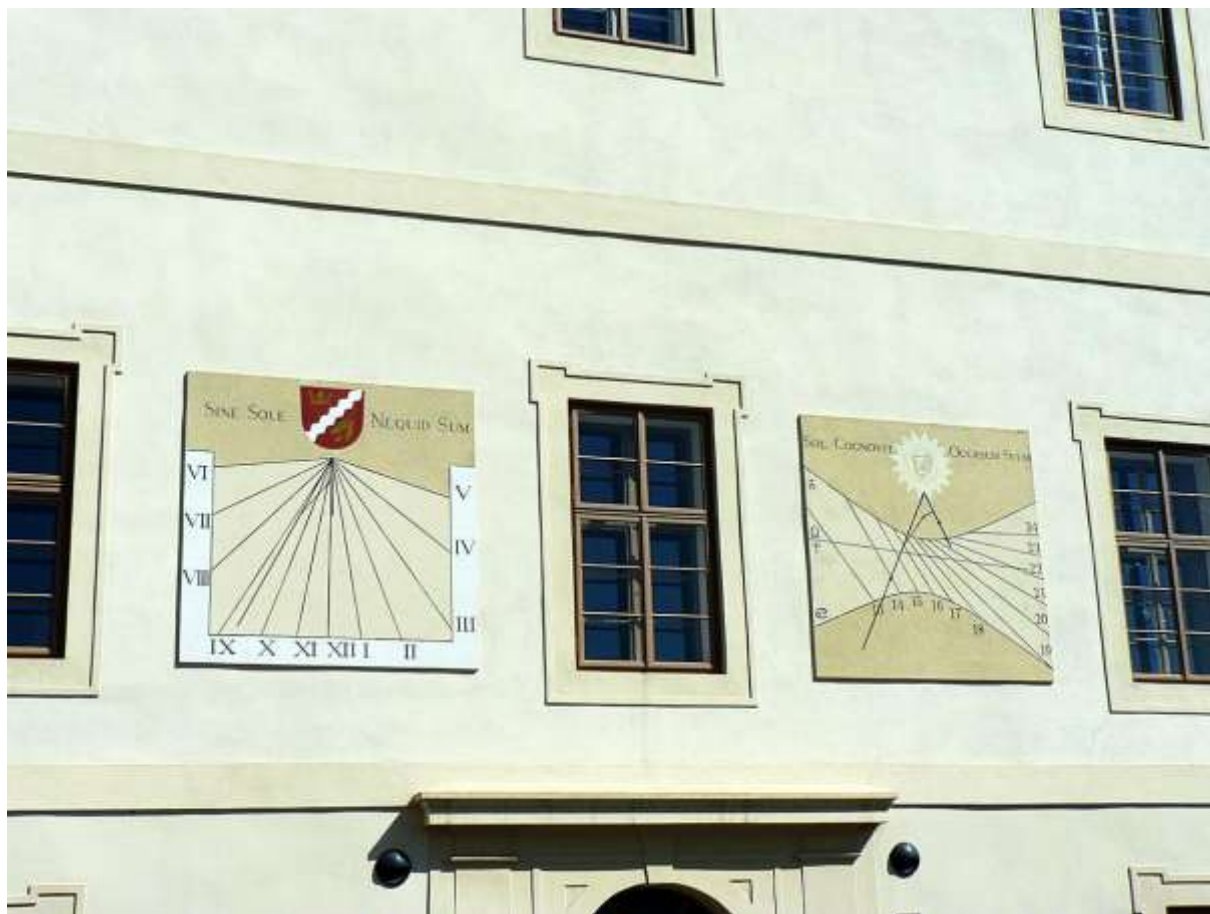

jarního až do podzimního slunovratu.

zaujaly dvoje sluneční hodiny. Ty vlevo ukazují pravý místní čas a zdobí je latinský nápis *Sine sole nequid sum*, v českém překladu *Bez slunce nejsem ničím*. Ty vpravo ukazují tzv.

Na nádvoří nás

staročeský čas, tedy dobu, která uplynula od západu slunce předchozího dne. Na hodinách je latinský nápis *Sol cognovit occasum suum*, to znamená Slunce si odpočítalo svůj západ.

V dlažbě je vyznačen poledník, na který upozorňuje jednoduchá tabulka s nápisem *Po této přímce prochází 14. poledník V.Z.D.*

Na východní straně zámku se nachází kostel Povýšení sv. Kříže, který roku 1724 barokně přestavěl František Maxmilián Kaňka. Stojí na okraji skály nad raně gotickou kaplí ze 13. století. Zámecká kaple byla původně zasvěcena sv. Kateřině.

Od Kaple je pohádkový pohled na Berounku, ale i na oppidum.

A ještě nezapomeneme na krásně upravenou **Fürstenberskou hrobku** – hned poblíž zámku

A úplně nakonec – všimněte si, kam nás vedla žlutá TS !!

